

Тоскоолдуктарды жеңген Тумар

“Адам алдына максат коё билиши керек. Максатка жетүүдө эр күчтүү болушу зарыл”, - дейт каарманыбыз Адина Самыйбек кызы. Адина болгону 19 жашта. Тубаса майып. Дөңгөлөктүү арабага байланса да, жашоого болгон көз-карашы, ишеними, максаттары жана келечекке койгон чечкиндүү кадамдары аны башкалардан айырмалантып турат. Адина бийлеген топ Казакстандын, Украинанын, Словакиянын, Түркия жана АКШнын сахналарына чыгышкан.

— Кабардын уландысы 5-бетте

Тарыхтагы кара так: Ахыска сүргүнү

1944-жылдын 14-ноябры тагдырга караңгылык түшүргөн түн болду. Эч нерседен капарсыз уйкуда жаткан эл капыстан солдаттардын ачуу үндөрүнөн чоочуп ойгонушту. Бир заматта эле түртүлүп-сүрүлүп поездге отургузулуп, белгисиз тарапка бет алышканын өздөрү да жакшы аңдабай калышты. Тамак-ашсыз, суусуз эки айга жакын өлбөстүн күнүн көрүп жол жүрүштү.

Бул белгисиз сапар Кыргызстан, Казакстан, Өзбекстандан тартып, Орусияга, Түркияга жана Америкага чейинки өлкөлөргө а.

— Кабардын уландысы 6-бетте

Манас

КТМУ студенттик практикалык гезити

Июнь 2017 / Саны: 60

www.manas.edu.kg

“Окшош күндөр,
бири-бирине
окшобогон
бейтаптар”

Ар кесиптин ээси ал күнү эмне менен алектенээрин, алдыда кандай иштерди аткаарын алдын-ала билет эмеспи. Ар бирибиз бир күн же болбосо бир жума мурун план даярдап аларыбыз анык. Айрым учурларда гана күтүлбөгөн окуялар болуп кетпесе, негизинен адаттагы иштер, коендой окшош күндөр өтө берет. Ал эми, кээ бир кесип ээлерин алдыда болжолдоого кыйын иш күнү күтүп турат. Андай кесиптердин бири- ветеринар дарыгерлиги.

— Кабардын уландысы 4-бетте

Орто Азиянын темир адамы

Он беш жашында кырсыкка учураган Нурбек Тойчубаевдин салмагы ден соолугуна байланыштуу жүз килограммга жеткен. Ошондо арыктайм деп Тойчубаев триатлон спорту менен машыга баштаган. Кийинчерээк ал Орто Азиянын бирден бир жана алгачкы триатлети болуп, 3 жолу экинчиликти, 2 жолу үчүнчүлүктү алган. Учурда алибеттүү, бой келбеттүү спортчу майыптардан баштап элдин баарын триатлон менен машыгууга үндөп келет. Кыргызстан триатлон федерациясын ачып, спорттун бул түрүн Орто Азияга жайылтып жаткан учуру.

— Кабардын уландысы 3-бетте

АК ЖОЛ САГА, БҮТҮРҮҮЧҮ!

2017-жылдын 20-июнунда КТМУнун спорт аянтчасында «Бүтүрүүчүлөрдү уядан учуруу» салтанаты өттү. 2016-2017-окуу жылы Кыргыз-Түрк “Манас” университети XVI бүтүрүүчүлөрүн уядан учурду. Быйыл окууну 748 студент аяктады.

— Кабардын уландысы 2-бетте

2017-жылдын 20-июнунда КТМУнун спорт аянтчасында «Бүтүрүүчүлөрдү уядан учуруу» салтанаты өттү. 2016-2017-окуу жылы Кыргыз-Түрк “Манас” университети XVI бүтүрүүчүлөрүн уядан учурду. Быйыл окууну 748 студент аяктады.

Университетти бүтүрүү аземине КР Билим берүү жана илим министри Гүмира Кудайбердиева, университеттин ректору, профессор Себахаттин Балжы, биринчи проректору, профессор Асылбек Кулмырзаев жана Камкорчулар кеңешинин төрагасы Юсуф Текин, Түркия парламентинин депутаты Мехмет Гүнал, Афганистандын Кыргызстандагы толук

ыйгарымдуу эчиси Мухаммед Иса Месбах, Өзбекстандын Кыргызстандагы толук ыйгарымдуу эчиси Комил Рашидов, Түндүк Кипр Түрк Республикасынын эчиси Атынч Кескин жана университеттин ага окутуучулары, коноктор, студенттер катышты.

“Манас” Кыргызстандын алдыңкы университети

КР Билим берүү жана илим министри Г. Кудайбердиева «Манас» университетинин өлкөдөгү алдыңкы университет экенин белгилеп: “Бүгүнкү ийгиликке жетүү үчүн ар бириңер тынымсыз эмгек кылдыңар. Учурда Кыргызстан жигердүү жаш адистерге муктаж убагы. Кыргызстандын туруктуу өнүгүшү үчүн Кыргыз-Түрк “Манас” университети мындан ары да замандын талабына жооп берген жогорку билимдүү адистерди даярдоодо олуттуу салымдарын кошо берээрине терең ишенем”, -деген оюн айтты.

Ал эми КТМУнун Камкорчулар кеңешинин төрагасы жана Түркиянын Билим берүү министринин орун басары Юсуф Текин Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин эки өлкө ортосунда «Алтын көпүрө» миссиясын аткарып, эки мамлекеттин достук, бир туугандык мамилесинин бекемделишине зор салым кошуп келе жатканына басым жасады. Ошондой эле ал: «Урматтуу бүтүрүүчүлөр! Силер түрк дүйнөсүнүн

Ак жол сага, бүтүрүүчү!

келечегин улантуучуларысыңар, андыктан, силер келечекте «Манас» университетинин «Алтын көпүрө» болуу миссиясын татыктуу аткарып кетесиңер деп терең ишенебиз. Камкорчулар кеңешинин төрагасы катары университеттин бардык муктаждыктарын камсыз кылабыз деп сөз берем. Биз билим берүү менен эки өлкөнүн өнүгүшүнө салым кошкон болобуз”, - деп бүтүрүүчүлөргө ак жол каалады.

Бүтүрүүчүлөргө ишеничибиз зор

Аземде КТМУнун ректору Себахаттин Балжы: Университетибиздин бүтүрүүчүлөрү дүйнөнүн 33 өлкөсүндө иштеп жатканын, окуу жай 22 жыл ичинде 5000дөй адистерди даярдаганын айтты. ““Манас” университети сиздердин уяңыздар, окуу жайдын эшиги ар дайым сиздер үчүн ачык. Мен студенттерим менен абдан сыймыктанам, “Манас” университетинин байрагын дүйнөнүн бардык жеринде желбиретесиңер деп ишенем. Баарыңарга ак жол, жолуңар шыдыр, жолдошуңар кыдыр болсун! », - деп, 5 жыл бою “Манас» университетине ишенип, өз балдарын аманат кылган ата-энелерге да ыраазычылыгын билдирди.

Ар дайым өнүгүүгө умтулгула

Университетибиздин биринчи проректору Асылбек Кулмырзаев келечекте бүтүрүүчүлөр жашоодогу адилет, сый жана сүйүү сыяктуу баалуулуктарды жоготпой, мамлекетке жана элге ак эмгектен кызмат кылуу керектигин баса белгилеп: «Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин аброюн көтөрүп жүргүлө, келечегиңер кең, сапарыңар байсаладуу болсун”, - деди.

Антты так аткарышыңыздар жетиштүү

Түркия парламентинин депутаты Мехмет Гүнал “Бардык түрк элине жана түрк дүйнөсүнө болгон ишенимим дагы бир жолу бекемделип жатат. Бүгүн баарыбыз күбө болгон кечеде ант берген жаштарыбыз келечекте эки өлкөнүн достугун дагы бекемдеп Кыргызстанга, Түрк дүйнөсүнө ак дилден кызмат өтөшөт деп терең ишенем. Силерди тарбиялап өстүргөн ата-энелердин мээнетине, айрыкча билим берген мугалимдериңерге ыраазылык билдирем. Силерди өмүр бою ийгиликтер коштоп жүрсүн”, - деп жылуу куттуктады.

Андан кийинки иш-чара университеттин алдыңкы үчтүккө кирген студенттерин куттуктоо, ардак тактага университеттин эң алдыңкысынын атын калтыруу салты менен уланды. «Университеттин эң мыкты бүтүрүүчүсү» номинациясын Гуманитардык факультеттин социология бөлүмүнүн бүтүрүүчүсү Айзат Ибраева алса, экинчи орунга Экономика жана башкаруу факультетинин эл аралык байланыштар бөлүмүнүн бүтүрүүчүсү Нагима Шүкүрбекова, ал эми үчүнчү орунга Экономика жана башкаруу факультетинин финансы жана кредит бөлүмүнүн бүтүрүүчүсү Беназир Досматова жана Гуманитардык факультеттин чыгыш тилдер бөлүмүнүн бүтүрүүчүсү Мээрим Ибраимова татыктуу болушту. Кече бүтүрүүчүлөргө университетти бүтүргөндүгү тууралуу күбөлүктөрдү тапшыруу салтанаты жана белгилүү кыргыз эстрада жылдыздарынын катышуусундагы майрамдык концерт менен аякталды.

“Манастын” популярдуу маданиятка ачылган каалгасы -

“Манас ТВ”

Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин жетекчилигинде негизделген “Манас ТВ” телеканалы 2012-жылы алгач ирет эфирге чыккан.

“Манас ТВ” каналы Түрк Кеңешинин максатына ылайык, түрк дүйнөсүнүн орток телеканалы катары түзүлгөн. Канал Кыргызстандагы башка каналдар жана ТРТ менен биргеликте иштешип, орток берүүлөрдү эфирге чыгаруу менен, мезгил-мезгили менен ТРТга Кыргызстандан жана “Манас” университетинен даярдалган кабарларды, документалдуу тасмаларды жиберип турат. “Манас ТВ” программаларында түрк тилдүү өлкөлөрүнүн тилине, маданиятына жана тарыхына басым жасалат. Университетибиздин алдында түзүлгөн Радио, телевидение башчылыгы тарабынан “Манас” медиа борбору долбоору иштейт. Учурда ТРТ корпорациясы менен биргеликте жүзөгө ашып, азыркыга чейин улантылып келаткан талкуулар

“МанасТВнын” программаларынын маанисин арттырууда.

Өзүн өнүктүрүү борбору

“Манас ТВ” жакынкы аралыкта санариптик канал, кабелдик жана спутниктик эфирге чыгууну максат кылууда. Каналдын мыкты шарттары, мүмкүнчүлүктөрү коммуникация факультетинин студенттерине кесиптик тажрыйба топтоодо чоң өбөлгө түзүп берип келет. Коммуникация факультетинин студенттеринен тышкары Радио, телевидение башчылыгында университетибиздин башка факультеттеринин студенттеринин да иштөө мүмкүнчүлүгү бар. Студенттер менен окутуучулар, тажрыйбалуу кызматкерлер өз тажрыйбаларын бөлүшүп иштешет.

ТРТ, НТВ, КТРК сыяктуу абройлуу каналдарда тажрыйба топтоп, ал тургай иштей баштаган КТМУнун студенттери, университеттин

бардык мүмкүнчүлүктөрүнөн пайдаланып, өз аракеттери менен иштеген медиа каражаттарында жетекчилердин алкоосуна арзышууда. Алардын ичинен кыска мөөнөттө ишке алынгандары да жок эмес.

Радио, телевидение мүдүрү докт. Бүлент Намаддын айтымында, “Манас ТВ” негизинен, маалыматтык, агартуучулук жаатында иш алып барып, жаштардын каналы катары иштеп келатат. “Манас ТВнын” жаңычыл, ыкчам, социалдык жактан жоопкерчиликтүү канал катары иш алып барышы жаштардын чыгармачылык жигердүүлүгү жана энергиясы менен жүзөгө ашууда”, - дейт докт. Бүлент Намал.

Тилде да, көз карашта да, иште да ынтымакта болуш керек

“Манас ФМ” радиосундай эле “Манас ТВ” да Түркия менен Кыргызстандын дубандарында, дүйнөдөгү медиа каражаттары менен биргеликте долбоорлорду жана эфирдик көпүрөнү жүргүзүүнү максат кылат. Бүлент Намал, Исмаил Гаспиралинин “Тилде да, көз карашта да, иште да, эфирде да ынтымакта болуу принцибин карманаарын белгилейт.

Намаддын айтымында, “Манас ТВ” түрк дүйнөсүнүн мекемелери менен кызматташууга

өзгөчө маани берет, кайсы гана тармакта болбосун, түрк элдеринин ортосундагы мамилелердин бекемделишине, жаштардын бири-бирин жакындан таанышына, эл аралык деңгээлде долбоорлордун аткарылышына көмөк көрсөтүүнү максат кылат.

“Максатыбыз – Кыргызстандын маданий иш-чараларына салым кошуу”

КТМУнун масс-медиа каражаты болгон “Манас” радиосу жана “Манас ТВ” Кыргызстанда маданият, искусство жаатында бир топ алгылыктуу иштерди жасап келет. “Бишкекте түрк маданияты”, “Түрк фильмдеринин жумалыгы” сыяктуу уюштурулган ири масштабдагы иш-чараларда “Манас ТВнын” салымы зор. Айрыкча, канал “ТРТ түрквизион”, “Бишкекте жаз”, “Венедик Биенали” сыяктуу эл аралык фестивалдарга өнөрпоздорду даярдоодо, Түркияда уюштурулган фестивалдарга Кыргызстандын чыгармачыл топторунун катышуусуна өз үлүштөрүн кошуп келет.

Ошондой эле өлкөнүн жылдыздары Каныкей, Нея сыяктуу ырчылар ырадаган Радио, телевидение мүдүрү докт. Бүлент Намаддын сөзүнө жазылган түрк ырлары жаштардын арасында жакшы таанымал. Кыргызстандагы белгилүү бир топ клиптер жана телеканалдардагы айрым программалар “Манас ТВнын” студиясында тартылган.

Орто Азиянын темир адамы

■ Чагатай Чаган Ыылмаз

■ Влад Домбровский - Назгул Дөөлөткелдиева

Он беш жашында кырсыкка учураган Нурбек Тойчубаевдин салмагы ден соолугуна байланыштуу жүз килограммга жеткен. Ошондо арыктайм деп Тойчубаев триатлон спорту менен машыга баштаган. Кийинчерээк ал Орто Азиянын бирден бир жана алгачкы триатлети болуп, 3 жолу экинчиликти, 2 жолу үчүнчүлүктү алган. Учурда алибеттүү, бой келбеттүү спортчу майыптардан баштап элдин баарын триатлон менен машыгууга үндөп келет. Кыргызстан триатлон федерациясын ачып, спорттун бул түрүн Орто Азияга жайылтып жаткан учуру.

Жагымдуу жылмаюсу, энергиясы жана чымыр денеси менен көңүл бурдурткан Нурбек Тойчубаевдин таржымалын уккан адам кайдыгер калбайт. Тойчубаев 15 жашка чейин чон энесинин колунда тарбияланат. Үй-бүлөсүнүн жанына келгенде кырсыктайт. Тактап айтканда, колундагы кол кабын бактагы чөп кескич машинага түшүрүп алып, колун алдырат. Антсе да эч нерсеге карабай жашоодо өз максатына талпынып келет. Бирок эки саны аман турган адамдардан да көп нерсени жалгыз колу менен жасап келет. Спорт, социалдык жашоо, жумуш, ар тараптан ийгилик жараткан Нурбек Тойчубаевдин жашоосу жөнөкөй эмес.

Убактылуу эмес, маселени түп-орду менен чечүү керек

Нурбек Тойчубаев Кыргызстандын Чүй облусуна караштуу Кемин шаарында жарык дүйнөгө келген. Мектепти Кеминден аяктаган. Ата-энеси жашаган өз туулган жерин, ал жердеги карапайым, таза адамдарды жана тартыштыкка карабастан билим алган жаш балдарды жакшы көрөт. Кеминге тез-тез барып турат. Ар жолкусунда өзү окуган мектепке жардам берүүгө аракеттенет. Бирок Тойчубаев мындай жол менен маселенин чечилбей тургандыгын айтат: «Муктаж адамдарга убактылуу жардам берүү менен алардын жашоосун өзгөртө албайбыз. Алардын жашоосун өзгөртө турган бир чечим сунушташыбыз зарыл. Өз муктаждыктарын өздөрү чече ала турган жагдай тартуулаганыбыз пайдалуу. Кыргызстан 1991-жылдан бери эгемен өлкө. Жыйырма беш гана жашта. Колдон келгенче мамлекеттин өнүгүшүнө күч жумшоо керек».

Тойчубаев Кыргыз мамлекеттик университетинин Компьютер жана математика факультетин аяктаган соң, мамлекетке кызмат кылуу максатында мамлекеттик кызматтарда эмгектене баштады. Жапониянын стипендиясын утуп алып, билим алып келди. Бирок Кыргызстанга кайтып келгенде аймактарда интернет технологияларынын жайылуусу үчүн долбоор жазып, уюм курау. Ал уюмдун алакагында айыл жергелерине интернет жеткирүү жана колдонуу боюнча курстарды өттү.

Учурда Тойчубаев медициналык багытта кызмат көрсөткөн лабораторияда жетекчилик кызматын аркалайт. Бош убактысында спорт менен машыгат. Спорттун бир түрү эмес, үч түрүн бириктирген триатлон менен машыгат. Триатлон сүзүү, велосипед жана чуркоо спорттун бириктирген спорт түрү. Мелдешке бирден катышкан спортчулар белгилүү бир эрежелерге ылайык атайын кийим менен катышышат. Жеңиш үчүн бир гана түрүнөн биринчиликти алуу жетишпейт. Триатлондун бири эрежеге ылайык аткарылышы керек. Триатлондогу эрежелер аны камтыган үч спорттун түрлөрүнөн айырмаланат. Мисалы, сүзүүдө триатлончулар башка эреже менен таймашышат. Ачык көл, деңиздерде, башка форма менен мелдешшет. Триатлон велосипед жарышында да дал ошондой. Триатлон камтыган спорт түрлөрүнүн өзгөчө эрежелерге ээ болуусу спортчунун улам башка спортко денесинин,

булчуңдарындагы абаны туура колдонуусу менен байланыштуу. Себеби триатлон күч, чыдамдуулукту талап кылган спорт.

Триатлон менен машыгып 30 килограммга арыктадым

Тойчубаевдин мындай аты жаңы гана чыгып келе жаткан спорт түрү менен таанышуусу да өтө кызык. Ден соолугуна байланыштуу ашык салмакка ээ болгондуктан, шаардагы машыгуу залдарынын биринде машыга баштайт. Бирок эки аптадан соң андан тажай баштайт. «Кызыктуу нерселерди издей баштадым. Интернеттен карап отуруп бир күнү триатлон дегенге туш болдум. Бута чейин атын эч укпаптырмын. Бул спортту үйрөнүү үчүн өзүмө тренер таап, кыска убакттын ичинде отуз килограммга арыктадым. Максатыма жеттим. Триатлондун мелдештерин карап, издей баштадым. Өлкөдө триатлон федерациясы болушу керек деп досторум менен биригип федерация ачтык. Учурда федерацияда 300 дөн ашуун спортчу бар, учурда эл аралык мелдештерге даярданып машыгып жаткан кезибиз».

Орто Азиянын темир адамы

Триатлон спорту менен кокусунан таанышып калган Тойчубаев чыдамкайлыгы жана кайраттуулугу менен кыска убакыт ичинде өзүн тапты. Триатлондо баштагандан бир жыл өтпөй Чикагодогу дүйнөлүк чемпионатка катышты. Бул жарышта Орто Азиядан чыккан жалгыз триатлет катары 3-орунду алып мекенине кайтты. «Бул менин эң алгачкы жеңишим болду. Бул жеңиш кийинки ийгиликтерге жол ачты».

2016-жылы Австралияда уюштурулган мелдеште 2-орунду, Францияда 3-орунду алды. Ошол эле жылы Голландияда 'Para Triathlon Open Sprint PT3' категориясында 2-орунга ээ болду. 2017-жылындагы Филиппинде уюштурулган Азия чемпионатында 2-орунга ээ болгон.

Триатлондогу жеңиштери Тойчубаевга мындан да көбүрөөк шык берип алдыга сүрөдү. «Башка спорт сыяктуу эле триатлон каражатты талап кылат. Бул спорт үчүн атайын кийим, бут кийим жана курал керек болот. Мисалы, жакшы бир велосипед 15-20 миң доллар турат. Эл аралык мелдештерде учак билеттери алынышы керек. Чет жерден тренер жалдайсың, себеби бизде андай машыктыруучуну табуу мүмкүн эмес. Каражат талап кылынуучу көп нерсе бар». Спортчу мындай маселелерди достору менен бирге чечкенге аракеттенет. Өзгөчө федерациянын башчысы Чыңгыз Алканов көмөкчү болуп келет. «Алканов Кыргызстанда триатлондун өнүгүүсү үчүн колунан келгенин жасаган адам. Федерациядагы спортчулардын машыгуусун, тамак-ашын, акчасына кам көрөт. Мен болсо велосипед, учак билеттерин сатып алууга аракеттенем».

Нурбек Тойчубаевдин кылган иштери триатлон спортунун өнүгүүсү үчүн зор салым. Жаш триатлеттерин машыктырууга арналган долбоор өзгөчө көңүл бурдуртат. Майып балдарга арналган бул долбоорду федерация каржылайт. «Мындай балдардын бири Жамалдин. Аны өзгөчө машыктырабыз. Катышкан мелдеште үчүнчүлүктү алды. Ар кайсы жарыштарга катыштырууга аракеттенбиз».

Чыдамкайлыгы, күчү жана мүнөзү менен башкаларга өрнөк болгон Нурбек Тойчубаев эң башкы максаты 2020-жылында Жапонияда өтө

Триатлон сүзүү, велосипед тебүү жана жеңил атлетикадагы эрежелерге ылайык жана ырааттуу түрдөгү жалгыз ойнолгон спорт оюндарына кирет. Алгачкы жолу 1977-жылында Гавайи аралдарында Джон Коллинс көз карандысыз болгон бул үч спорт түрүн бириктиргенден келип чыккан. Бул спорттун кыймыл аракеттери абдан кыйын, ал эми алардын бири-биринин артынан аткарылышы мүмкүн эместей көрүнөт. Ошондуктан бул спорт менен машыккан биринчи спортчуга Темир деген ат ыйгарылган. Эл аралык Федерациясы курулганда бул спорт түрү триатлон («үч спорт») деп аталып калган. 2000-жылында Сиднейдеги Олимпиада оюндарында триатлон алгачкы жолу өз алдынча бир спорт түрү катары кабыл алынган. Бүгүнкү күндө триатлон Европада лицензиялуу спортчулардын саны боюнча футболдон кийинки орунду ээлейт.

турган дүйнө чемпионатында орунга ээ болуу. Бул үчүн көп машыгуусу керектигин белгилеген: «Жеңиш үчүн эмгек аздык кылат, дисциплина жана туруктуулук керек. Триатлон күч, чыдамкайлаалыкты талап кылган спорт. Бул спортто башкалар менен эмес, өзүңүз менен жарышасыз».

Өрнөктүү адам

Нурбек Тойчубаев дайыма алдыга умтулган, бардык кыйынчылыкты эмгеги, кайраты менен жеңген адам. Бир эмес, спорттун үч түрүн бириктирген спортто ийгиликке жеткен. Триатлондо жеңишке жетүү үчүн болгон күчүн аябайт. Тенис жана футболго кызыккан Тойчубаев спорттон башка бош убактысын үй-бүлөсү менен өткөрөт. Өзгөчө балдарына көп көңүл бурат. Нурбек Тойчубаев жашоосу, социалдык жоопкерчилиги жана жашоого болгон көз карашы менен башкаларга өрнөк болгон инсан.

“Окшош күндөр, бири-бирине окшобогон бейтаптар”

■ Ырысбү Кылычбек кызы

Өмөр Күфреви

Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин ветеринария факультети хирургия багытындагы тажрыйба клиникасында иштеген ветеринар дарыгерлер да аларды эмне күтүп тураарынан кабарсыз иш күндөрүн башташат. Төрт жылдай Бишкек шаарына кызмат көрсөткөн КТМУнун ветеринардык тажрыйба клиникасы үй жаныбарлардан тартып жапайы жаныбарларга чейин даргтарына даба табышат.

Ветеринардык тажрыйба клиникасында иш күнү саат тогузда башталып, шартка жараша кечки саат бештерге чейин уланат. Бирок, клиникадагы кызматкер студенттер, дарыгерлер ал күнү сабактардан тышкары эмнелер боло турганын же эмнелерге учурай тургандарын алдын-ала билишпейт. Клиниканын дарыгерлеринин бири профессор, доктор Хасан Гүзелбектеш клиникадагы бир күндү төмөнкүчө баяндап берди: “Клиникада жалгыз нерсе күнүмдүк иштин бирин-бири кайталанбашы. Эртең мененкисин иште бизди эмнелер күтүп турганын билбей келебиз. Келип-келбей жатып ооруканада бизди күтүп турган оорулуу жаныбарларды дарылай баштайбыз. Бирок, биз бир палатадан башка палатага кирээрде ал жакта кандай оорулуу жаныбар турганын билбейбиз. Катардагы оорулуу мышык, ит, кой, ат сыяктуу дайыма көрүп жүргөн үй жаныбарлардан тышкары

кээде жапайы куштарды, тулку, кирпи, аюу, жада калса, арстан сыяктуу алгач көргөндө сестенген жаныбарлар да болот. Алгач жаныбарларды текшерип, андан кийин диагноз коюп, дарылай баштайбыз. Андан кийин клиникага жаткызып, дарылоого өтөбүз”.

Ветеринардык тажрыйба клиникасына мышыктар көп келип түшөт. Андан кийинки орунда иттер турат. Себеби бул үй жаныбарларын баккандар көп. Аларга үй-бүлөнүн бир мүчөсү катары камкордук көрүлүп, ооруп калышса, ээлери бул жерге алып келишет. “Кыргызстанда адамдар үй-бүлөлүк кирешесине карабай жаңыбарларды көп багышат. Аларга өзгөчө маани беришет. Мисалы, рак менен жабыркаган үй жаныбарын алып келип калышат. Биз оорунуу басаңдатуучу дарыны же аутоназинди сунуштайбыз. Кээде оорулуу жаныбардын ээси анын оорусун кабыл албайт. Оорулуу үй жаныбарын жоготкондо, баласын жоготкондой катуу кайгыргандар көп учурайт”, – дейт профессор, доктор Гүзелбектеш.

Аймактык жана маданий айырмачылыкка жараша жылкы баласы да бул жерде өзгөчө мааниге ээ жаныбар. Ошондуктан клиникага алар да көп түшөт. Тиричиликке жумшалган аттарды да, көк бөрү уауттук оюнунда миллион долларга бааланган аттарды да алып келип дарылатып турушат.

Катардагы бейтап: арстан баласы Армани

Клиникада үй жаныбарлар менен бирге жапайы жаныбарларды да кезиктирүүгө мүмкүн. Бүркүт, кирпи, тулку, маймыл, аюу, жада калса, арстанды сакайткандарын айткан ветеринар дарыгер профессор, доктор Мурат Кибар жакындан бери клиникага түшкөн арстандын баласы Арманин окуясын айтып берди: “Катары менен палаталарды кыдырып, оорулуу жаныбарларды карап жүргөнбүз. Бир бөлмөдөн арстандын баласын

көрдүк. Башында абдан таң калдык. Анткени арстанды күнүгө эле көрө бербейбиз да. Ал арстан Кыргызстанга бир цирк менен келиптир. Көздөрү начар көрөт экен. Алгач Орусиядан ветеринар дарыгерге көрсөтүшүптүр. Бирок жыйынтык болбоптүр. Кыргызстанда биздин клиниканы сунушташтыр. Арманини сакайтканга аябай аракет кылып, керектүү дарыларды берип, катуу көзөмөл жүргүздүк. Дарылоо аяктаган соң ээси анын абалынын жакшырып калганын айтып, бизге ыраазычылыгын билдирди”.

Негизинен КТМУнун тажрыйба клиникасына келген оорулуу жаныбарлардын ичинен мурун башка клиникага барып, бирок эч кандай жыйынтык ала албай же айыгууга мүмкүн эмес деп айтышкан жаныбарлар көп экен. Аталган жаныбарлар КТМУнун клиникасында сакайып кетишет экен. Бул сөздү профессор, доктор Гүзелбектеш төмөкүдөй

түшүндүрүп берди: “Клиникага жеңил жөтөл, суук тийген жаныбарлар өтө аз түшөт. Бизге өтүшүп, кусуп калган, ичи ооруган жаныбарлар түшөт. Бул абал студенттер үчүн бир жагынан жакшы болсо, экинчи жагынан ыңгайсыздыкты жаратат. Себеби, дайыма оор оорулуу жаныбарларды караган студенттер убакыттын өтүшү менен жеңил оорулуу жаныбарларга көп көңүл бурбай калышы мүмкүн”, – дейт ал.

Клиниканын тажрыйбасын, натыйжасын көргөндөр башкаларга сунушташат. Мунун өзү кайрылгандардын санын өстүрүп, ар түрүү жаныбарлардын келип түшүшүн шарттайт. Ошондуктан клиникага кийинчерээк пил, жираф же болбосо антилопаны жетелеп келишсе, таң калбайбыз го.

Тоскоолдуктарды жеңген Тумар

“Адам алдына максат коё билиши керек. Максатка жетүүдө эрк күчтүү болушу зарыл”, - дейт каарманыбыз Адина Самыйбек кызы. Адина болгону 19 жашта. Тубаса майып. Дөңгөлөктүү арабага байланса да, жашоого болгон көз-карашы, ишеними, максаттары жана келечекке койгон чечкиндүү кадамдары аны башкалардан айырмалантып турат. Адина Кыргызстанда майып балдардан түзүлгөн «Тумар» бий тобунун жалгыз бийчи кызы. Топтун «Тумар» деп аталышынын максаты да, өздөрүнө окшогон майыптарга тумар болуу. Адина бийлеген топ Казакстандын, Украинанын, Словакиянын, Түркия жана АКШнын сахналарына чыгышкан.

Жанара Каденова

Учурда 19 жаштагы Адина Самыйбек кызы Кыргызстандын Ысык-Көл облусунда жарык дүйнөгө келген. Төрөлгөндө дарыгерлер ата-энесине «Адам болбойт, баса да, сүйлөй да албайт, нерв системасы жабыркаган, майыптар үйүнө өткөргүлө» деген кыз. Үй-бүлөсүндө 5 бир тууган. Айылда майып балдар үчүн билим берүү мекемеси болбогондуктан үй-бүлөсү 12 жыл мурда Бишкекке көчүп келишкен. Каржылык маселеге карабастан Адинанын билим алышы үчүн ата-энеси колунда барын аяган эмес. Адина да аларды жер караткан жок. Адина китепти сүйгөн, төрт тил билет, эргүү менен пианино чертет жана спорттон бокска кызыгат. Бирок айылды, айыл жашоосун, эшекке мингенди унутпагандыгын эскерет: «Айыл жашоосун жакшы көрөм. Бирок айылда кала албайт болчубуз. Билим алуум үчүн керектүү мектеп жок болчу. Ошондуктан шаарга көчүп келдик. Бул жерде жашоом өзгөрдү. Мурда айылдан шаарга келүүнү элестете албасак, азыр башка өлкөлөргө барып, сахнага чыгып турам. Мынчалык болоорун элестеткен да эмес болчум».

Адинанын бийге болгон кызыгуусу Бишкектеги майып балдар үчүн ачылган мектеп учурунда башталган. Таланттуу балдарды учурда өзү да бийлеп жүргөн «Тумар» бий тобунун жетекчиси Эрмек Кадыров топтогон. Адина бул туурасында төмөнкүлөрдү айтып берди: «Бул тема менин да кызыгуумду арттырды. Топко кирүүнү аябай каалагам. Эң алгач «Үмүт-Надежда» балдар-реабилитациялык мектептин 20 жылдык аземинде бийлеп чыктык. Топтогу балдар менен биргеликте узак убакыт эмгектенип, эл алдына чыкканбыз. Жакын чөйрөбүздөгү адамдар колдоо көрсөттү. Биз дагы бийлөөнү чечтик». Бирок көптөгөн фестивалдардын, конкурстардын уюштуруучулары

майып балдардан түзүлгөн бийчилерди эл ар түрүү кабыл ала тургандарын айтышып, кабыл алууда көйгөйлөр жаралган экен. Бара-бара бул стереотипти жоюп, аталган топ чет өлкөлөрдөгү бий фестивалдарына жалгыз же топтун атынан билдирүү жөнөтө башташкан.

«Бул топто 8 жылдан бери бийлеп жүрөбүз. Өлкө ичиндеги жана чет мамлекеттердеги ар кандай фестивалдарга катыштык. Айрым фестивалдар атайын майыптар үчүн уюштурулат. Мисалы 2015-жылы Казакстанда «Дөңгөлөктүү араба бий жана спорт турниринде» Кыргызстандын атынан катыштым. Бул турнирде экинчи орунду багындырдым. Ушул жылы июндун башында өлкөбүздө өткөрүлгөн III Эл аралык Орто Азия Бий Олимпиадасында экинчи орунду алдым. Фестивалдардан сырткары топтогу балдар

болуп телешоуларга да катыштык. 2016-жылы Словакияда өткөрүлгөн «Словакия таланттарды издейт» фестивалына катышып үчүнчү орунду алдык. Түркияда болсо «Таланттуу силерсиңер» аттуу фестивалда финалына чыктык. Ошондой эле Украинада жана Австралияда өткөрүлгөн фестивалдарда финалдарга чыга алдык. Орун албасак да мындай иш-чаралар биздин өзүбүздү таанытуубузга жана ким экендигибизди далилдөөгө шарт түзгөн аябай маанилүү иш-чаралар болуп саналат», - дейт бийчи Адина.

Коомдогу стереотиптерди жоюу керек

Сахнага чыкканда Адина толкунданганын басыш үчүн ар кандай темаларга көңүл бөлгөнгө аракет кылганын айтат.

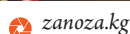
«Атамды үч жыл мурда жоготтук. Мени сахнада көрүп аябай сүйүнчү. Ата-энелер балдарынын ийгиликке жетишкенин көргөндө өздөрүн бактылуу сезишет экен. Атам да мени менен сыймыктанганына

төмөнкүлөрдү кошумчалады: «Адамдар бизди көргөндө кадимки эле катардагы адам катары кабыл албайт. Ал гана эмес көпчүлүк учурларда кайырчы окшойт деп акча да сунушат. Себеби коомдо «майыптардын колунан эч нерсе келбейт» деген түшүнүк калыптанып калган. Бул көпчүлүк учурда майыптарга терс таасир этет жана «мен майыпмын, колумдан эмне келмек эле» деген ой коомдон сырт калышыбызга себепчи болот. Ошондуктан ушуга окшогон көз-караштар жоюлбаса, биздин коомдо бактылуу болушубуз тууралуу сөз кылуу мүмкүн эмес».

Ийгилик- адамдын өз максатына жетүүсү

Анткен менен Адина ийгиликке жетүү үчүн максатынан тайбайт. Анын ою боюнча адам алгач өзүнүн максатын белгилеп алыш керек, андан кийин ал максатына жетүү үчүн чечкиндүү жана күчтүү болуп алдына койгон максатына жетүү үчүн чийген жолу менен аракет кылышы керек. Адина бул жолдо адам албетте ар кандай тоскоолдуктарга жолугарын, бирок бул тоскоолдуктарды жеңип, албетте «ийгиликке жетем» деп алдына аракеттенүүсү керек дейт. Ал: «Эгер адам жашоосунун маңызын тапса, күчтүү болот. Себеби жасаган ишинин ар бирин сүйүп жасайт. Өзүнүн ичиндеги жана айланасындагы тоскоолдуктарга көңүл бурбайт. Ийгилик – бул адамдын өз максатына жетүүсү», - деп санайт.

Сөз соңунда Адина алдына койгон максаттары тууралуу айтып берди. Учурда ал университетте билим алсам деген чоң максатты алдына койгон. Ушул жылы мектепти бүтүрүп жаткан Адина башталгыч класска мугалим болууну кыялданат. Балдарга бир нерсени үйрөтүүдө бактылуу болоорун айткан Адина немец тилин жакшы өздөштүрүп, Германияга баргысы келет. Анын дагы бир максаты төрөлгөндө эле майып болуп, ага карабастан чоң ийгиликтерге жетип, өзү сыяктуу майыптарга дем берген Ник Вуйчич менен жолугушуу. «Бий жашоомдо дайыма улана берет. Максаттарымды ишке ашырууда пландуу иштешим керек. Ал үчүн дагы да көп эмгектенишим керек».

Тарыхтагы кара так: Ахыска сүргүнү

■ Кубра Эрбайракчы
■ Касым Догуси Кылыч

1944-жылдын 14- ноябры тагдырга караңгылык түшүргөн түн болду болду. Эч нерседен капарсыз уйкуда жаткан эл капыстан солдаттардын ачуу үндөрүнөн чочуп ойгонушту. Бир заматта эле түртүлүп-сүрүлүп поездге отургузулуп, белгисиз тарапка бет алышканын өздөрү да жакшы аңдабай калышты. Тамак-ашсыз, суусуз эки айга жакын өлбөстүн күнүн көрүп жол жүрүп отурушту. Ошол каргашалуу окуяда айрымдар энесинен айрылса, айрымдар балдарын жоготуп, үндөрү кудайга жетти. Акыры катарлары суюлуп отуруп, көкүрөктөрү аза менен кайгыга толуп, азып-тозуп, мурда-кийин көрбөгөн жерге келип түшүштү. Бул белгисиз сапар Кыргызстан, Казакстан, Өзбекстандан тартып, Орусия, Түркияга жана Америкага чейинки өлкөлөргө алып келди. Ошол көкүрөккө кара так түшүргөн каргашалуу түндө Хүмеш Байрактарова менен Шафика Вадалованы да тагдыр Бишкекке алып келген.

Хүмеш Байрактарова жана Шафика Вадалова мындан толук 73 жыл мурда болгон Ахыска сүргүнүнүн баштан өткөргөн миңдеген адамдардын бири. Немистердин өлкөнү басып ала турганын утар замат жамгырлуу түндө үй-жайларын, короо-ташын, мекенин таштап чыгышкан. Чындыктын такыр башкача экенин бир нече күндөн кийин билишкен. Аларды тааныбаган жерде такыр башка шарт күтүп турганынан кабарсыз болушкан. Ар бирин башка жерге которгон ошол азаптуу түн булардын эсинен эч качан чыкпас.

■ Эжем бешиктеги баласын үйүндө унутуп...

Учурда ар кайсы өлкөдө мекенинен куулган 550 миңге жакын Ахыска түрктөрү күн кечирип келишет. Бардыгынын орток тагдыры, каармандар же болбосо улуулардан уккан армандуу, жүрөк өйүткөн окуялары бар. Ошондой окуялардын бирин Бишкекте жашаган Хүмеш Байрактарова мындайча эскерет: “Ал түн күнү бүгүнкүдөй эсимде. 7 жашта болчумун. Түн жарымда чыккан добуштан ойгондук. Эмне болуп жатканын түшүнгөн жокпуз. Атам да ал түнү үйдө эмес эле. Советтер Союзунун солдаттары экен. Апам эшикти ачты. Сүйлөгөндөрүн түшүнгөн жокпуз. Бирок, сыртка чыгышыбызды талап кылып жатышканын түшүндүк. Бизди айылдын ортосуна чогултушту. Таң агарганга чейин эмне кылышыбызды билбей күттүк. Таң агарып жатканда бирөөлөр келип керектүү буюм-тайымыңарды алгыла, силерди башка жерге көчүрөбүз дешти. Ошол күн кыямат сыяктуу болду. Бардыгы үйлөрүнө чуркашты. Үйгө кирер замат апам атама токуган байпактарын алды. Солдаттар жаныбызда болчу. Колунан тартып алышты. Бирин-серин буюмдарыбыз менен тамак-ашыбызды алдык. Өз жерибизден сүрүлүп, түбөлүккө кош айтышып кетип жатканыбызды билбей эшигибизди кулпулап, салып, ачкычтарыбызды чөнтөккө салып жолго түштүк. Бир убакта апам эжемдин баласын издеп калды. Көрсө, жүрөгү түшкөн эжем баласын үйгө калтырып чыга бериптир. Чымын-куюн болуп үйдү көздөй чуркады. Адам өз баласын унутмак беле. Ал түндөгү окуя адамды ушундай деңдароо кылган.

■ Ошол азаптуу түндү угуп чоңойдум

Шафика Вадалова дагы Хүмеш Байрактарова сыяктуу эле азаптуу түндү башынан өткөргөн. Экөөнү тең ошол күндөн бүгүнкүгө чейин айыкпаган дарт, тагдыр бириктирет. Ал учурда Вадалова 4 жашта экен, өзүнөн 2 жаш уауу агасы жана бир иниси бар эле дейт. Башкалардай эле анын да атасы армияда. Ал түндү болор-болбос эске түшүрөрүн айткан Вадалова: “Ал түндү толук эстей албайм. Балким, эстегендерим дайыма апамдан, агамдан уккандарымбы, аны да ачык айта албайм.

Ал түнү аскерлер эшикти тыкылдатканда, апам коркконунан бизди жууркандарга жашырган экен. Жууркан менен кошо вагонго отурганыбызды элес-булас эстейм”,- деди.

■ Адам чыдагыс шартта узак жол жүрдүк

Ахыска түрктөрүн мал ташый турган вагондорго салып, кайсыл жерге, качан алып бара тургандарын айтпастан ташышкан. Жол азабында карылар, жаш балдар аябай кыйналышкан. Расмий маалыматтарда 15-20 миң киши жолдо каза болгону айтылат. Ошол азаптуу күндөрдү Байрактарова төмөндөгүдөй эскерди: “Бизди түртүп вагондорго отургузушту. Бир вагонго 7 үй-бүлөнү батырышкан. Жол 40-45 күнгө созулду. Адам чыдагыс шарттарда бир-биринен уялып, кымтыныш деген нерсе калган да жок. Мончо, ажаткана, бардыгы ошол бир вагондун ичинде эле. Бир-бирибизден уялышты унуттук. Жашаш үчүн башка арга жок болчу. Ар токтогон сайын өлгөндөрдүн саны артып жатты. Айрымдар вагондордо аба жетпегенинен өлүп жатса, дагы бирөөлөрү поездге жетишем деп тепсендиде калып набыт болушту. Өлүктөрдү талаа-түзгө ыргытып жиберилет деп, аскерлерге бергибиз келбейт. Токтогон жерде өлүктөрдү зыйнаты менен көмгүбүз келди. Бирок, өлгөндөр күн санап көбөйө берди, шайыбыз ооду...”

■ Миң өлүп, миң тирилдик

Ахыска түрктөрү мал вагондорунда жол жүрүп отуруп, акыры буга чейин кулак укпаган жерге келип түшүшкөн. Аман калгандар үчүн алдыда кандай күндөр күтүп турганы белгисиз эле. Алгач өлгөндөрдү тактап, тирүүлөрдү чогултуп, баш-аяктарын жыйышат. Сүргүн мезгилинде 40 миңге жакын Ахыска түркү Советтер Союзунун аскеринде согушта жүрүшкөн. Согушта курман болгондор да көп болду. Аман-эсен кайтып келгендери да болду. Кайтып келгендер кайра үйүндөгүлөрүн да, айылын да таппай сыйпалап калышты. Атасы согушка катышкан Хүмеш Байрактарова «Атамдан бизге калган жалгыз нерсе Украинадагы ооруканадан жазган каты эле. Андан кийин атамдан бир дагы кат-кабар ала алган жокпуз. Ошол жазган катын да сүргүндө жоготуп жибердик. Атамдан эстелик катары эч нерсе калган жок», - деп көзүнө жаш алды.

Шафика Вадалова болсо турмушунда терең так калтырган окуяны эскерип өттү. «Сүргүндө эжемдин күйөөсү да согушка кеткен. Согуштун айынан, андан соң сүргүндөн улам экөө бири-биринен ажырап калышты. Бир-бирин катуу сүйүшчү. Сүргүндөн кийин колундагы баласы менен эжемди жалгыз калбасын деп, кайнисине башын байлап коюшат. Бир күнү күйөөсү аман-

эсен согуштан кайтыптыр деген кабарды угшат. Күйөөсү сураштырып отуруп, биз турган айылды таап келиптир. Эмне кылаарыбызды, эмне дээрибизди билбей жер карайбыз. “Ушундан көрө, өлүп эле калсачы, шордуу дедик”. Иштин жайын угузушуптур. Ошондо баласы менен да, аялы менен да жүз көрүшпөстөн, ошол бойдон кеткен дешет. Ошентип, Ахыска түрктөрүнүн бир даары согуш-сүргүндө өлсө, тирүү калгандары киши башына салгыс азаптарды көрүп, миң жолу өлүп-тирилишти.

■ Үзүлбөгөн үмүт

Ахыска түрктөрү чачырап, ар кайсы поезддерге отургузулуп, ар башка жерлерге сүргүнгө айдалган. Ошондуктан, бүгүнкү күндө да үй-бүлөсүнө жолукпаган, кат-кабарсыз кеткен үй-бүлөлөр бар. Алар арадан 73 жыл өтсө дагы, өчпөгөн үмүт менен жашап келишет. Байрактарова да үй-бүлөсүн, туугандарын табам деп бекем ишенет: «Кээде ошол түндөн бери кабарсыз кеткен туугандарым эсиме түшөт. Каякта болушту экен, эмне болушту экен деп, өзүмчө санаа тартам. Өткөн жылдары Россияда жарыяланган «Ким 500 миллиардды каалайт» аттуу телепрограмманы көрүп отуруп, эжеме окшош (атасынын карындашы) бирөөнү көрдүм. Фамилиясы биздин фамилиядай экен. Аты да эжемдин атындай Гүзел экен. Толкунданып, ошол теледолбоорго кат жаздым. Жооп келбешин билем. Ошентсе да күтөм. Балким, келип калар. Үзүлбөгөн үмүт да...

Сүргүндөн кийин Түрк Кызматташтыгы жана Координация агенттигинин колдоосу, демилагеси менен бир топ кишинин Ахыскага кетүү мүмкүнчүлүгү болуптур. Вадалова да ошондой мүмкүнчүлүккө илинген экен. Ал мекенине, балалыгы өткөн Ахыскасына кайтканын мындайча эскерет: «Мекениме, үйүмө баратып кыялым алып-учат, толкунданам. Бирок, мен ойлогондой болгон жок. Барганда бир кездерде аргасыздан таштап кеткен Ахысканы көрө алган жокмун, анын ордунда бейтааныш башка бир жерге келгендей болдум. Ахыска таптакыр башкалардын жерине айланыптыр. Биз дагы Түркияны жердеп, аны мекендеп калдык. Бирок, ар бир Ахыска түркү сыяктуу туулган жеримди дагы деле сагынам».

Отурукташкан жерлерде бир-бирине бел болуп, тилдерин, динин, маданиятын жоготпош үчүн алар бардык аракетин жумшаган.

Кайнене-келин мамилесинин бүгүнкү жүзү:

ИНСТАКЕЛИНДЕР

■ Гулиза Кеңешова

Интернет жашообуздун бир бөлүгүнө айлангандан бери, кыргыз коомунда да келин-кайнене мамилеси өзгөрдү.

Убакыты, мейкиндиги чектелбеген социалдык тармактар, кыргыз келиндеринин тажрыйбалары, арыз-муңу жана кеп-кеңешин талкууга салган аянтчага айланды.

Instagramда келиндерге тиешелүү бир нече аккаунттарды кездештирүүгө болот. Бул аккаунттарда тойго даярдануу, сеп берүү, үй-бүлөдөгү мамиле, кош бойлуулук, эне болуунун сырлары сыяктуу темалар талкууланат. Миңдеген кыз-келиндер катталган баракчаларда өздөрүнө гана тиешелүү темалар талкууга алынып, бөбөктөрдөн тартып чоңдордун кийимдери, косметолог менен визажистти кантип тапса болот, жолдошунун адаттары, кайнененин каары – баары бар. Турмуш-тиричилик маселелеринен тышкары ден соолукту сактоо жайында да кеп-кеңештерин бөлүшүп турушат.

Келиндерге арналган [kelinki_kg](#) (келиндер) жана [molodye_mamochki_kg](#) (жаш энелер) баракчалары Кыргызстандагы келиндердин эң белгилүү баракчалары болуп саналат. [kelinki_kg](#) баракчасы 2015-жылы ачылып, ага 88500 колдонуучу жазылган. Аталган инстаграмдын ээси Айжаркын бул аккаунттун ачылуусу тууралуу буларга токтолду: “Ал кезде мен кош бойлуу элем. Көп иш жасай албагандыктан, зеригип кетчүмүн. Анча физикалык күчтү талап кылбаган башкаларга пайдалуу иш жасагым келди. Ошентип ушундай баракча ачтым. Баракчамда жаңы келин болууга даярданып жаткан кыз-келиндерге тиешелүү

темаларды жаза баштадым. Кыска бир убакыттын ичинде баракчама катталгандардын саны артты. Кыз-келиндер комментарийлерди жазып, суроолор менен кайрыла башташты. Алардын ичинен эң көп суралган суроолор кайненелер тууралуу эле”.

Кыргыз маданиятында кайсы бир деңгээлде түрк маданиятына салыштырмалуу кылымдардан бери салт бекем сакталып келет. Буга мисал катары, үйдүн кичүү уулу үйдө калып, келин алууга милдеттүү болгон салтты айтсак болот. Келин күйөөсүнүн үйүнө келип, кайындары менен бирге турууга милдеттүү. Келген күндөн баштап, келин түшкөн жеринин турмуш-тиричилигине кам көрүшү абзел. Мурдагы көндүм жашоосунан толугу менен кол үзөт. Ал тургай, тун перзентин кайындарына берүүгө мажбур болгон учурлар да кездешет. Мына ушундай учурларда келиндерге социалдык тармактар турмуштун өйдө-ылдыйын талкуулап, айрым суроолоруна жооп алуу үчүн жардамга келет. Социалдык тармактардан айрымдары дартына даба издесе, кээ бирлери мындай жагдайга туш болгон жалгыз ал эмес экенин түшүнүп, кеп-кеңеш табат.

“Мен кыргыз келинимин. Адам эмес, роботмун”

Бир кыргыз келининин жашоосу инстаграм баракчаларындагы бөлүшкөн маалыматтарда мындайча мүнөздөлөт: “Мен кыргыз келинимин. Адам эмес, роботмун. Жасай турган жүздөгөн иштер бар: эрте туруу, түрүү даамдуу тамак жасоо, баарынын артынан жыйноо, тазалоо, кир жуу, үтүктөө, кийимдерди шкафа салуу. Ошондой эле, жолдошумду жакшы багып, бала төрөп жана аларга мыкты тарбия беришим керек. Бул иштер эч оор эмес. Муну убагында менин кайненем да жасап келген. Мен эч чарчабайм, эс албайм, оорубайм, карыбайм. Мен эс алууга, жаңы кийим алууга, акчага муктаждыгым жок. Мен жолдошумду сүйөм, туугандарым жана анын досторун өтө жакшы көрөм. Өз ата-эне, бир туугандарымды сүйбөйм. Алар үй-бүлө кургандан кийин мен үчүн жок болушкан. Менин жүрөгүм, рухум жок”.

“Менин да көйгөйүм – кайненем менен мамилемде”

Асема аттуу айым тарабынан ачылган [molodye_mamochki_kg](#) (жаш энелер) инстаграм баракчасындагы жагдай [kelinki_kg](#) баракчасынан анча деле айырмаланбайт. Бул баракча үй-бүлө жашоосун жаңы баштаган, эне болууга даярданып жаткан жаш кыздарга кеңеш берүү максатында ачылган. Инстаграмда 92 миң 900 катталган колдонуучусу бар. Кайнене-келин мамилеси бул жакта да көп талкууга түшкөн темалардын бири. Колдонуучулардын бири өз кайненеси менен мамилеситуралуу төмөнкүдөй кеп салат: “Башкалар сыяктуу менин да көйгөйүм – кайненем менен мамилемде. Жаңы үйлөндүк. Үч айлык боюмда бар. Кайненем менен бир үйдө жашайбыз. Жолдошум эртең менен жумушуна кетет, мен кайненем менен үйдө калам. Келин кыла турган бардык ишти жасасам да, кайненеме жакпайм. Боюман түшүп калуу коркунучу болгондуктан, көбүрөөк эс алуум керек. Апамдыкына барып турайын десем, күйөөм уруксат берди. Бирок кайненем макул болбой койду. Кетсем, кайра келбесимди айтып, үйдөгүлөргө сөз тийгизди. Ошентип, биз үйдөн чыгып кеттик. Эмне кыларыбызды билбейм”.

Инстаграмдагы келин-кайнене мамилеси тууралуу оң маанайда жазгандар да жок эмес. Бир келин өз тажрыйбасынан минтип бөлүшөт: “Эң алгач келиндер өз милдетин аткарышы керек. Кайнененин айткандарын аткаrsa эле, көйгөй жок болот. Мен 19 жашымда келин болуп келгенимде, кайненем 63 жашта болчу. Албетте, кайненем кетирген каталарымды айтып, кеңешин берчү. Канчалык жаш болсом да, экөөбүздүн мамилебизди жакшыртканга аракеттендим. Биринчи кадамды дайыма мен жасачумун. Учурда кайненем 75 жашта. Бир ишти баштоодо кайненем экөөбүз бири-бирибиздин ой-пикирибиз менен эсептешибиз. Үйдө апам болгондо, жарык сымал. Көп жашасын. Ал адам мага жашоону үйрөтүп, сүйгөн адамды өстүрдү. Башкаларга кайненесине карата сабырдуу жана түшүнүү менен мамиле кылгыла деп кеңеш берер элем”.

Нравится: 49

[molodye_mamochki_kg](#) Здравствуйте. Пишу Вам анонимно, чтоб поделится просто, накопилось а сказать то некому... Замужем 3 года. Есть лапочка дочка. Живем с родителями. Свекр у меня кушать сам приготовит когда попрошу, завтрак сам накроет, машину дает, ничего лишнего не спрашивает. Свекровь тоже ниче так вроде женщина. Но бесит ее ЧЕРЕЗ ЧУВ. ОПЕКА НАП

Турмушка чыкканыма 7 жыл болду. Ушул убакка чейин үндөгөн жокмун. Кайненем мага калып төлөгөндөрү үчүн такыр сүйлөттүрбөйт.

Саламатсыздарбы. Турмушка чыкканыма 4 жыл болду. Кайненем менен болгон мамилем начар. Ар дайым мага жаман мамиле кылат. Эмне кылышым керек?

Кайненем 1,5 жаштагы кызымды өзүнүн кызындай көрөт. Окуусуна, тамактануусуна да кийлигише албайм. Эмне кылышты билбейм.

Жолдошум айлык акысынын баарын кайненеме берет. Анысы аз келгенсип, үйдө жакшы тамактана албайм. Муздакчыка кайненем кулп салып коет. Айлам жок.

